

Heuvel, Hans van den
De moraliserende overheid. Een eeuw filmbeleid
Utrecht, Lemma 2004
ISBN 90-5931-196-5

Deze keer beschrijft de auteur geen integriteitsvraagstukken bij de overheid maar een ander aspect van moraliteit, namelijk hoe ongeveer een eeuw lang openbare Haagse, en Zuid-Nederlandse confessionele, waarden en normen het filmbeleid hebben gestuurd. Geen alledaags bestuurskundig onderwerp, maar boeiend in beeld gebracht.

Toen de toverlantaarn plaats maakte voor de film ging de overheid sturing geven aan de openbare orde en de goede zeden via de Bioscoopwet 1926 'ter bestrijding van de zedelijke en maatschappelijke gevaren van de bioscoop'. Omdat deze centrale filmkeuring in de ogen van het katholieke volksdeel onvoldoende was dwong men nakeuring in eigen beheer af. De auteur beschrijft hoe geen enkele maatschappelijke verschuiving van waarden en normen, noch de daaraan gerelateerde kamerdebatten, erin slaagden die filmcensuur te lozen. Ook niet na het magische jaar 1968 met zijn opstand tegen regenten. Terwijl de pers met afschaffing van het dagbladzegel in 1896 buiten overheidscontrole kwam duurde het tot 1977 (nota bene via een initiatiefwet) voordat de preventieve filmcensuur voor volwassenen verdween. In 2000 verviel pas het preventieve toezicht op geschiktheid voor mensen jonger dan zestien jaar (dat laatste bestaat wel nog in België).

De kern van het boek is de beschrijving van de machteloosheid om enige greep op die censuur te kunnen krijgen. Krachtige personen in politieke en maatschappelijke groepen slaagden er niet in. Grote gebeurtenissen voor en na WOII (opkomst NSB, de oorlog, de wederopbouw, de permissive society, cultuurpessimisme) hadden nauwelijks invloed op de censuur. Noch het totaal nieuwe besef van waarden en normen op cultureel, technologisch en educatief vlak vanaf de jaren zeventig met zijn overgang van pacificatiedemocratie naar participatiedemocratie.

Dit boek is een ontzuisterende must voor hen die een nieuw beschavingsoffensief willen beginnen aan het einde van deze vijftigjarige politieke levenscyclus en die – in een wanhopige zoektocht naar de graal van politiek leiderschap - opnieuw proberen met waarden en normen het gedrag van mensen te sturen in een periode van onbegrensde porno op internet, snuff movies, video's met onthoofdingen in Irak, politieke moorden en grote multiculturele verwarring.